

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-01-30
Besvaras senast
2025-02-05 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:742 Efterkontroller av krigsmateriel

Enligt uppgifter till *PI Dokumentär* erbjuds illegala skjutvapen från kriget i Ukraina till kriminella i Sverige.

Tullverkets vapensmugglingsexpert säger i dokumentärserien att det här är en utveckling som myndigheten anade men också att en ny typ av vapen kan hamna hos kriminella i Sverige:

”Nu ökar ju risken för att det är en annan typ av vapen som kommer därifrån. Varför skulle ett granatgevär inte vara intressant för en kriminell gruppering i Sverige? Vad som helst kan liksom komma tillbaka från Ukraina”, säger han.

Enligt uppgift till *PI Dokumentär* har vapensmugglare i Göteborg fått frågan om att köpa militära vapen för vidare försäljning här.

Även innan Ryssland anföll skedde smuggling av vapen från Ukraina, men i och med kriget ökar tillgången på vapen i Ukraina – och Tullens erfarenhet är att vapen från krig till slut letar sig vidare till kriminella.

Sverige har skickat omfattande vapenleveranser till Ukraina sedan den fullskaliga invasionen inleddes i februari 2022. Dessa leveranser har bestått av alltifrån pansarskott till artillerisystemet Archer, som är ett av de mest avancerade i världen.

Det svenska systemet för efterkontroller infördes 2022. Inspektionen för strategiska produkter (ISP) är den myndighet som är ansvarig för att planera och utföra efterkontroller av exporterad svensk krigsmateriel. Även EEAS har möjlighet att utföra efterkontroller av krigsmateriel som donerats via den europeiska fredsfaciliteten.

För ett år sedan ställde jag en fråga (2023/24:499) till den dåvarande utrikesministern om hur det gick med det svenska systemet för efterkontroll och om ministern och Sverige hade några planer på att utföra efterkontroll av den krigsmateriel vi skickat till Ukraina.

Svaret jag då fick var följande:

”ISP:s efterkontroller ska avse sådan exporterad krigsmateriel som bedöms mest relevant i fråga om avledningsrisk. Efterkontrollarbetet kräver god planering och det måste råda omständigheter som tillåter att verifikationsbesök genomförs på ett grundligt och säkert sätt. Stora delar av den svenska krigsmateriel som donerats till Ukraina befinner sig vid fronten, vilket försvårar att genomföra säkra verifikationsbesök.”

Redan för ett år sedan genomförde internrevisionstjänsten vid Ukrainas försvarsministerium, representanter för Ukrainas väpnade styrkor och representanter för den amerikanska ambassadens försvarssektion en första efterkontroll av vapen och utrustning som tillhandahållits av amerikanska partner. Vid efterkontrollen kontrollerade man serienummer, tekniskt skick och korrekta säkerhetsmässiga lagringsförhållanden. Det ukrainska försvarsministeriet meddelade samtidigt att gemensamma inspektioner av slutanvändningen av vapen som tillhandahålls av partner kommer att fortsätta.

Med anledning av *PI Dokumentärs* uppgifter och att det nu har gått ett år sedan den dåvarande utrikesministerns svar om att efterkontroller kräver god planering vill jag ställa följande fråga till utrikesminister Maria Malmer Stenergard:

Har Sverige under förra året gjort någon efterkontroll i Ukraina, och, om så inte har skett, avser ministern att ta initiativ till att efterkontroller verkligen görs?

.....

Björn Söder (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck